

PRAWO UPADŁOŚCIOWE

Komentarz

Paweł Janda

KOMENTARZE PRAKTYCZNE

WYDANIE **2**

PRAWO UPADŁOŚCIOWE

Komentarz

Paweł Janda

KOMENTARZE PRAKTYCZNE

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

WYDANIE

2

*Stan prawny na 1 marca 2020 r.,
z uwzględnieniem zmian wchodzących w życie 24 marca 2020 r.
(Dz.U. z 2019 r. poz. 1802)*

Wydawca
Magdalena Stojek-Siwińska

Redaktor prowadzący
Adam Choiński

Opracowanie redakcyjne
Bartosz Stanisławski – JustLuk

Projekt okładek serii
Wojtek Kwiecień-Janikowski, Przemek Dębowski

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

prawolubni

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2020

ISBN 978-83-8187-581-3
2. wydanie

Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 22 535 82 19
e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

TYTUŁ I

Przepisy ogólne

DZIAŁ I

Przepisy wstępne

Art. 1. [Zakres regulacji]

1. Ustawa reguluje:

- 1) zasady wspólnego dochodzenia roszczeń wierzycieli od niewypłacalnych dłużników będących przedsiębiorcami;
- 2) zasady dochodzenia roszczeń od niewypłacalnych dłużników będących osobami fizycznymi nieprowadzącymi działalności gospodarczej;
- 3) skutki ogłoszenia upadłości;
- 4) zasady umarzania zobowiązań upadłego będącego osobą fizyczną;
- 5) (uchylony)

2. Przepisy ustawy stosuje się również do innych podmiotów określonych w ustawie.

1. Postępowanie upadłościowe należy zaliczyć do sądowego postępowania cywilnego (W. Siedlecki [w:] B. Dobrzański, M. Lisiewski, Z. Resich, W. Siedlecki, *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. W. Sied-

lecki, Z. Resich, t. 1, Warszawa 1969, s. 12; S. Włodyka, *Pojęcie postępowania cywilnego i jego rodzaje* [w:] *Wstęp do systemu prawa procesowego cywilnego*, red. J. Jodłowski, Ossolineum 1974, s. 325). Postępowanie cywilne przeważnie dzielone jest na: postępowanie rozpoznawcze, pomocnicze, egzekucyjne (wykonawcze) oraz międzynarodowe postępowanie cywilne (W. Berutowicz, *Postępowanie cywilne w zarysie*, Warszawa 1984, s. 22; J. Jodłowski, Z. Resich, *Postępowanie cywilne*, Warszawa 1979, s. 25–26). W doktrynie panuje rozbieżność w kwestii, do jakiego rodzaju postępowania cywilnego należy zaliczyć postępowanie upadłościowe. Według jednego z poglądów postępowanie upadłościowe należy zaliczyć do postępowań wykonawczych (S. Włodyka, *Pojęcie postępowania...*, s. 326). Według innego stanowiska prawo upadłościowe jest – obok innych rodzajów postępowania cywilnego – odrębnym rodzajem postępowania cywilnego (P. Nazarewicz, *Charakter postępowania upadłościowego oraz wpływ upadłości na procesowe postępowanie cywilne*, PPH 1992/1, s. 13; W. Broniewicz, *Postępowanie cywilne w zarysie*, Warszawa 2006, s. 20). Celnie kwestię tę ujął W. Siedlecki, który określił postępowanie upadłościowe jako specjalne postępowanie o charakterze egzekucji uniwersalnej skierowanej do całego majątku dłużnika, który wskutek zadłużenia stał się niewypłacalny (W. Siedlecki [w:] W. Siedlecki, Z. Świeboda, *Postępowanie cywilne – zarys wykładu*, Warszawa 1998, s. 29). O odrębności postępowania upadłościowego względem innych postępowań egzekucyjnych świadczy chociażby fakt, że wyróżniamy w nim fazę postępowania w przedmiocie upadłości, a po ogłoszeniu upadłości następuje faza rozpoznawcza, w której ustala się listę wierzycieli, oraz faza wykonawcza, w której zaspokajane są roszczenia dochodzone od upadłego. Należy także zwrócić uwagę, że do postępowania w przedmiocie ogłoszenia upadłości (art. 35 ustawy z 28.02.2003 r. – Prawo upadłościowe, Dz.U. z 2019 r. poz. 498 ze zm.), jak i do postępowania toczącego się po ogłoszeniu upadłości (art. 229 pr. up.) w sprawach nieuregulowanych ustawą stosujemy odpowiednio przepisy księgi pierwszej części pierwszej ustawy z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2019 r. poz. 1460 ze zm.). Nie stosujemy zatem przepisów dotyczących egzekucji singularnej zawartych w księdze trzeciej tego kodeksu.

2. W postępowaniu upadłościowym przedsiębiorców realizowane jest wspólne dochodzenie roszczeń wierzycieli od niewypłacalnego dłużnika. Użyte w art. 1 pr. up. pojęcie roszczeń wierzycieli należy rozumieć w szerszym znaczeniu, niż ma to miejsce na gruncie Kodeksu cywilnego. Termin „wierzyciel” odnosi się nie tylko do wierzycieli w ścisłym, cywilnoprawnym tego słowa znaczeniu. Na gruncie prawa upadłościowego pojęcie to obejmuje także osoby uprawnione z tytułu należności publicznoprawnych, np. zobowiązań podatkowych, roszczeń pracowniczych, alimentacyjnych. Zatem wspólne dochodzenie roszczeń wierzycieli w postępowaniu upadłościowym dotyczy każdego, kto może zaspokoić się z masy upadłości (więcej na temat definicji wierzyciela zob. komentarz do art. 189). Wspólne dochodzenie roszczeń dotyczy także osób uprawnionych z tytułu praw bezwzględnych, np. właściciela mającego roszczenie windykacyjne. Roszczenie powstaje nie tylko w wyniku stosunku obligacyjnego, np. umowy sprzedaży, ale także na gruncie stosunków prawnorzeczowych w sytuacji naruszenia prawa podmiotowego – roszczenie o wydanie rzeczy czy też zaniechanie naruszeń. Rozważania powyższe dotyczą także podmiotu uprawnionego do zaspokojenia się z masy z tytułu istnienia zabezpieczenia np. hipoteki, zastawu, chociażby upadły nie odpowiadał osobiście za dług. Można zatem przyjąć, że Prawo upadłościowe reguluje wspólne dochodzenie roszczeń każdego z podmiotów mogących uzyskać zaspokojenie z masy upadłości.
3. Dla możliwości dochodzenia roszczeń w postępowaniu upadłościowym nie ma znaczenia uzyskanie przez wierzyciela tytułu wykonawczego czy też tytułu egzekucyjnego. Dochodzić można także wierzytelności niewymagalnej, która zgodnie z art. 91 ust. 1 pr. up. staje się wymagalna z dniem ogłoszenia upadłości.
4. Brzmienie art. 1 ust. 1 pr. up. przemawia za tym, by uznać, że ogłoszenie upadłości przedsiębiorcy może nastąpić jedynie w przypadku istnienia co najmniej kilku wierzycieli (zob. uchwała SN z 27.05.1993 r., III CZP 61/93, OSNC 1994/1, poz. 7; wyrok SN z 22.06.2010 r., IV CNP 95/09, LEX nr 603893). W konsekwencji, w razie złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości podmiotu, który jest dłużnikiem

tylko jednego wierzyciela, powinien on zostać oddalony (F. Zedler [w:] A. Jakubecki, F. Zedler, *Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz*, Warszawa 2010, s. 23; P. Zimmerman, *Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz*, Warszawa 2015, s. 4). W takiej sytuacji nie występuje przesłanka materialna niezbędna do ogłoszenia upadłości przedsiębiorcy, określona art. 1 ust. 1 pr. up. Odmienne powyższa kwestia została uregulowana w przypadku postępowania upadłościowego osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej. Można bowiem ogłosić upadłość konsumenta w sytuacji, gdy ten posiada tylko jednego wierzyciela (art. 1 ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 491² ust. 2 pr. up.).

5. Postępowanie upadłościowe można prowadzić wobec przedsiębiorców, osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej oraz innych podmiotów, które nie są przedsiębiorcami, a w przypadku ich niewypłacalności stosuje się przepisy o upadłości przedsiębiorców. Są to byli przedsiębiorcy, o których mowa w art. 7 i 8 pr. up., kapitałowe spółki prawa handlowego nieprowadzące działalności gospodarczej (art. 5 ust. 2 pkt 1 pr. up.) oraz wspólnicy osobowych spółek handlowych, ponoszący odpowiedzialność za zobowiązania spółki bez ograniczenia całym swoim majątkiem, np. wspólnicy spółki jawnej, komplementariusze w spółce komandytowej i komandytowo-akcyjnej, a także wspólnicy spółki partnerskiej (art. 5 ust. 2 pkt 2 i 3 pr. up.).
6. W postanowieniu o ogłoszeniu upadłości osoby fizycznej niebędącej przedsiębiorcą (konsumenta) ani osobą wymienioną w art. 5 ust. 2 pkt 2 i 3 pr. up., czyli wspólnikiem osobowych spółek handlowych, ponoszącą odpowiedzialność za zobowiązania spółki bez ograniczenia całym swoim majątkiem, a także wspólnikiem spółki partnerskiej, sąd może wskazać, że postępowanie po ogłoszeniu upadłości będzie prowadzone zgodnie z przepisami części pierwszej, czyli według reguł dotyczących przedsiębiorców. Uzasadnieniem takiego postanowienia jest ustalenie w postępowaniu o ogłoszenie upadłości znacznego majątku upadłego, znacznej liczby wierzycieli lub założenie zwiększonego stopnia skomplikowania postępowania (zob. szerzej komentarz do art. 491¹ ust. 2).

7. Na tle prawa upadłościowego można przyjąć, że sprawą upadłościową jest sprawa cywilna, której przedmiotem jest rozstrzygnięcie konfliktu interesów pomiędzy dłużnikiem niewypłacalnym oraz rozstrzygnięcie konkurencji wierzycieli do zaspokojenia się z masy upadłości upadłego przedsiębiorcy lub osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej. Pojęcie sprawy cywilnej zdefiniowane jest zaś w art. 1 k.p.c., który stanowi, że sprawą cywilną jest sprawa z zakresu prawa cywilnego, rodzinnego i opiekuńczego oraz prawa pracy, jak również inne sprawy, do których przepisy Kodeksu postępowania cywilnego stosuje się z mocy ustaw szczególnych. Ustawodawca przyjął mieszane kryteria sprawy cywilnej: materialne i formalne (A. Zieliński, *Postępowanie cywilne*, Warszawa 2012, s. 3). Jak wynika z powyższego, pojęcie sprawy cywilnej nie ogranicza się do spraw ze stosunków unormowanych przez przepisy prawa cywilnego, ale również obejmuje sprawy wynikające z innych źródeł, do których na mocy ustaw szczególnych należy stosować przepisy procedury cywilnej (W. Siedlecki, Z. Świeboda, *Postępowanie cywilne. Zarys wykładu*, Warszawa 1998, s. 21). Do takich spraw można zaliczyć sprawy wynikające ze stosunków publicznych, których rozpoznanie z woli ustawodawcy odbywa się według przepisów normujących postępowanie cywilne (W. Broniewicz, *Postępowanie cywilne w zarysie*, Warszawa 2006, s. 31–32). Na gruncie postępowania upadłościowego dochodzi do rozpoznania sprawy cywilnej w znaczeniu zarówno materialnym, jak i formalnym, bowiem następuje rozpoznanie spraw wynikających ze stosunków cywilnych, gdzie wierzyciele i dłużnik są podmiotami równorzędnymi, ale także ze stosunków administracyjnych, np. wynikających z zobowiązań podatkowych, które są dochodzone w toku postępowań upadłościowych, a więc w trybie procedury cywilnej. Wynika to stąd, że rozpoznanie spraw upadłościowych zostało powierzone sądom powszechnym. Za sprawę upadłościową należy uznać sprawę o ogłoszenie upadłości rozpoznawaną przez sąd upadłościowy (art. 18 pr. up.) oraz sprawę rozpoznawaną po ogłoszeniu upadłości przez sędziego-komisarza (art. 151 pr. up.) lub sąd (art. 149 pr. up.). Zdaniem autora słuszne jest przyjęcie kryterium pozwalającego na określenie danej sprawy jako upadłościowej, a odnoszącego się do właściwości organów postępowania upadłościowego, jakimi są sąd upadłościowy i sędzia-komisarz. Sprawa taka musi

W drugim wydaniu komentarza szczególny nacisk położono na instytucje prawa upadłościowego wprowadzone nowelizacją z 23 września 2019 r., która wchodzi w życie 24 marca 2020 r., zwłaszcza w zakresie trybu zgłoszenia wierzytelności do syndyka masy upadłości i rozwiązań dotyczących upadłości konsumenckiej, w tym nowych regulacji związanych z ustaleniem planu spłaty wierzycieli lub umorzeniem zobowiązań upadłego powstałych przed ogłoszeniem upadłości.

Publikacja szeroko przedstawia instytucje tzw. „nowej szansy” przewidziane dla postępowań upadłościowych toczących się wobec osób fizycznych, również przedsiębiorców, pozwalające na zapewnienie im warunków mieszkaniowych, pozostawienie środków finansowych niezbędnych do przeżycia czy wreszcie możliwość oddłużenia. Ponadto autor prezentuje tryby dochodzenia wierzytelności oraz sposoby zaspokajania wierzycieli (wyłączenie z masy upadłości, potrącenie), plany podziału funduszy masy upadłości i sum uzyskanych ze zbycia składników obciążonych rzeczowo. W zakresie postępowania w przedmiocie ogłoszenia upadłości zwrócono uwagę na znowelizowane regulacje sprzedaży przedsiębiorstwa lub znacznego majątku w trybie przygotowanej likwidacji.

Szczegółowo omówione zostały także zagadnienia dotyczące:

- wpływu ogłoszenia upadłości na toczące się postępowania sądowe, administracyjne i egzekucyjne,
- bezskuteczności czynności prawnych w stosunku do masy upadłości,
- podziału wierzytelności na kategorie (koszty postępowania i inne zobowiązania masy),
- postępowania o zakaz prowadzenia działalności gospodarczej,
- obowiązków i kompetencji syndyka masy upadłości.

Książka jest przeznaczona przede wszystkim dla sędziów zajmujących się postępowaniem upadłościowym, doradców restrukturyzacyjnych – syndyków, tymczasowych nadzorców sądowych, zarządców przymusowych, a także dla adwokatów i radców prawnych. Będzie też przydatna komornikom i pracownikom organów egzekucyjnych administracji publicznej.

Paweł Janda – sędzia oraz kierownik sekcji ds. restrukturyzacyjnych i upadłościowych Sądu Rejonowego w Rzeszowie; doktor nauk prawnych; adiunkt na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Rzeszowskiego; wykładowca w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury; przewodniczący sekcji prawa upadłościowego Instytutu Allerhanda; autor kilkudziesięciu publikacji z dziedziny prawa upadłościowego.

9 788381 875813 W02P01

ISBN 978-83-8187-581-3

9 788381 875813

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL

WWW.PROFINFO.PL